

KAJIAN AWAL TERHADAP KEPENTINGAN ITEM PELAPORAN KEWANGAN MENERUSI INTERNET

MOHD NOOR AZLI ALI KHAN
*Fakulti Pengurusan dan Pembangunan Sumber Manusia
Universiti Teknologi Malaysia*

NOOR AZIZI ISMAIL
*UUM College of Business
Universiti Utara Malaysia*

Abstrak

Makalah ini cuba mengupas isu kepentingan item dalam Pelaporan Kewangan Menerusi Internet (PKMI) dengan mengambil kira pandangan penyedia dan pengguna maklumat kewangan. Perbincangan makalah ini berpandukan kepada dapatan awal kajian tinjauan yang dilakukan bagi mengetahui kepentingan item untuk mengukur tahap PKMI. Kajian tinjauan yang dijalankan menggunakan kaedah soal selidik berasaskan skor wajaran dan telah mendapat maklum balas daripada 36 orang responden. Berdasarkan sorotan karya yang menyeluruh, tahap PKMI dalam kajian ini dibahagikan kepada dua dimensi utama iaitu dimensi kandungan dan dimensi pembentangan. Hasil kajian mendapati bahawa terdapat lima item utama iaitu penyata pendapatan tahun semasa, kunci kira-kira tahun semasa, nota penyata kewangan tahun semasa, penyata pendapatan tahun lepas, dan penyata aliran tunai tahun semasa yang berupaya menggambarkan dimensi kandungan. Seterusnya, bagi dimensi pembentangan terdapat lima item utama iaitu masa muat turun laman web syarikat, pautan kepada laman web, hiperpautan kepada analisis kewangan, hiperpautan ada di dalam laporan tahunan, dan pautan kepada senarai kandungan. Hasil kajian ini penting kerana ianya memberikan input kepada pembuat dasar dan pengubal piawaian perakaunan untuk merangka peraturan berkaitan PKMI dan seterusnya membuka lebih banyak ruang penyelidikan dijalankan dalam bidang ini.

Kata kunci: *Penyedia; pengguna; item pelaporan; skor wajaran dan pelaporan kewangan menerusi Internet.*

Abstract

Purpose - The purpose of this paper is to address the issue of the importance of items in the Internet Financial Reporting (IFR). Specifically, this paper examines the item of IFR included in the dimension of content and presentation.

Design/Methodology/Approach - The authors use a questionnaire to get feedback from the preparer and user about the importance of the items to measure the level of IFR.

Findings - The survey used a questionnaire based on weighted score. Thirty six respondents answered the questionnaire. Based on extensive literature review, the level of IFR can be categorised into two dimensions which are content and presentation. The findings showed that the top five items are income statement of current year, balance sheet of current year, notes to financial statements of current year, income statement of past year, and cash flow statement of current year can explain the dimension of content. In addition, the top five items for the dimension of presentation are loading time of the website, link to homepage, hyperlinks to financial analysts, hyperlinks inside the annual report, and link to table of contents. These findings may be useful to policy makers and accounting standard setters in preparing regulations on IFR as well as to provide opportunities for more research on the subject.

Originality/Value - This study is one of the first empirical studies to investigate the importance of items in the IFR in the developing country.

Keywords - Item; preparer; user; content; presentation; Internet financial reporting.

Paper type - Research paper.

Pengenalan

Peningkatan kewujudan laman web syarikat merupakan petunjuk penggunaan teknologi Internet yang semakin meluas. Populariti Internet sebagai jaringan sejagat telah berkembang dengan pesat sepanjang dua dekad yang lepas memandangkan kebanyakan syarikat telah memilih untuk menggunakan laman web sebagai medium komunikasi yang efektif berasaskan sifatnya yang murah, dinamik dan sentiasa fleksibel dengan dunia global. Kesannya, Internet semakin berpengaruh sebagai medium terkini bagi pembentangan maklumat

korporat seperti pelaporan kewangan. Keadaan ini mewujudkan usaha bagi mengkaji maklumat yang dilaporkan di dalam laman web syarikat. Memandangkan skop perbincangan laman web syarikat dan Pelaporan Kewangan Menerusi Internet (PKMI) begitu meluas, makalah ini cuba memfokuskan kepada kajian berkaitan kepentingan item PKMI dari sudut pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan.

Sorotan karya menunjukkan terdapat banyak kajian ilmiah yang telah dijalankan bagi menyelidiki perkembangan PKMI (Petra & Gillett, 1996; Lymer, 1997; Lymer & Tallberg, 1997; Flynn & Gowthorpe, 1997; Koreto, 1997; Wildstrom, 1997; Brennan & Hourigan, 1998; Marston & Leow, 1998). Praktis PKMI ini turut dikaji oleh ahli akademik di banyak negara, antaranya United States (Ashbaugh, Johnstone & Warfield, 1999; Ettredge, Richardson & Scholz, 2001), United Kingdom (Lymer, 1997; Marston & Leow, 1998; Craven & Marston, 1999), Jepun (Marston, 2003), New Zealand (McDonald & Lont, 2001; Oyelere, Laswad & Fisher, 2003) dan Australia (Lodhia, Allam & Lymer, 2004). Hasil kajian lepas menunjukkan terdapat peningkatan mendadak dalam penggunaan Internet bagi tujuan penyampaian maklumat korporat termasuklah laporan tahunan. Namun begitu, penggunaan teknologi yang sofistikated bagi praktis PKMI didapati berbeza-beza dalam kalangan negara (Oyelere et al., 2003).

Di Malaysia, kebanyakan kajian yang dijalankan memerihalkan praktis PKMI secara deskriptif (Ismail & Tayib, 2000; Nik Salleh & Mohamed, 2000; Atan, Mohamed & Yatim, 2000; Mohamad, Mohamed & Mohamed, 2003; Keliwon & Aziz, 2005; Abdul Hamid, 2005; Abdul Hamid & Md Salleh, 2005). Terdapat juga beberapa kajian yang dilakukan untuk mengetahui faktor penentu yang mempunyai hubungan dengan praktis PKMI dalam kalangan syarikat yang tersenarai (Hassan, Jaaffar, Jahl & Mat Zain, 1998; Haniffa & Ab. Rashid, 2005; Alarussi & Selamat, 2007; Al Arussi, Selamat & Mohd Hanefah, 2009). Malahan, Institut Jawatankuasa Audit Malaysia menyarankan bahawa wujud keperluan syarikat awam di Malaysia untuk membina laman web syarikat bagi menyalurkan maklumat perniagaan kepada pengguna (*The Star*, 13 Mei 2009).

Penelitian terhadap ulasan karya lepas mendapati kajian terhadap pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan berkaitan dengan tahap kepentingan item PKMI masih belum dipelopori. Justeru, kajian ini cuba meneroka dan membuktikan secara empirikal sejauh mana kepentingan item pelaporan yang

digunakan dapat menerangkan tahap PKMI dalam kalangan syarikat yang tersenarai di Bursa Malaysia. Impak penerokaan kajian disusuli pembuktian secara empirikal ini berupaya untuk menyumbang kepada badan ilmu berkaitan dengan penyelidikan PKMI.

Makalah ini dibahagikan kepada beberapa bahagian. Bahagian pertama membincangkan secara ringkas mengenai kepentingan PKMI, ringkasan dapatan kajian lepas serta jurang kajian yang perlu diteroka. Bahagian kedua pula menyorot secara menyeluruh karya-karya lepas berkaitan kajian pelaporan perakaunan dan PKMI. Ini diikuti bahagian ketiga yang menerangkan kaedah kajian bagi mengumpul data dan analisis yang dijalankan. Bahagian keempat pula membincangkan dapatan kajian. Akhir sekali, rumusan dan cadangan kajian dihuraikan dalam bahagian kelima.

Kajian Pelaporan Perakaunan dan PKMI

Minat penyelidikan terhadap tingkah laku pelaporan perakaunan telah bermula semenjak 1960-an lagi (Zarzeski, 1996). Penyelidikan pelaporan perakaunan pada masa itu adalah berasaskan kepada laporan tahunan yang menurut Zarzeski (1996) boleh dikategorikan kepada dua kategori utama. Kategori pertama kajian melibatkan soal selidik yang dihantar kepada pelbagai pihak yang terlibat dalam proses pelaporan kewangan. Kategori kedua pula berkaitan dengan kajian pelaporan yang melibatkan penggunaan indeks pelaporan untuk mengukur pelaporan perakaunan secara keseluruhan atau sukarela di dalam laporan tahunan.

Selaras dengan perkembangan teknologi Internet yang bermula pada awal tahun 1990-an, penyelidikan pelaporan perakaunan mula berkembang dan turut merangkumi laporan tahunan atau maklumat kewangan yang dilaporkan di Internet. Menurut Allam dan Lymer (2003), kajian-kajian awal berkaitan PKMI adalah bersifat deskriptif. Fokus utama kajian berkisar kepada kewujudan laman web dalam kalangan syarikat yang tersenarai di Bursa Saham dan sama ada syarikat-syarikat tersebut ada menyediakan maklumat tertentu di dalam laman web syarikat (Pettravick & Gillett, 1996; Louwers, Pasewark & Typpo, 1996; Lymer, 1997; Flynn & Gowthorpe, 1997; Gray & Debreceny, 1997; Pettravick & Gillett, 1998). Selain kajian berbentuk akademik, isu PKMI turut menarik minat badan-badan profesional perakaunan untuk membuat kajian berkaitan PKMI, antaranya Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW, 1998; ICAEW, 2004), International Accounting Standards

Committee (IASC, 1999), Canadian Institute of Chartered Accountants (CICA, 1999) dan Financial Accounting Standards Board (FASB, 2000; FASB 2001).

Namun begitu, penelitian terhadap kajian-kajian berkaitan PKMI sepanjang dua dekad yang lalu mendapati hanya sedikit sahaja kajian yang memberi fokus kepada pembinaan indeks pelaporan bagi menerangkan fenomena PKMI ini dengan lebih baik. Tambahan lagi, kaedah yang digunakan bagi membina indeks pelaporan ini pula didapati berbeza-beza dalam kalangan penyelidik. Sehubungan dengan itu, satu kajian yang lebih menyeluruh bagi mencari kaedah pembinaan indeks pelaporan yang lebih tepat adalah perlu. Ini disebabkan kepentingan penggunaan indeks pelaporan ini penting bagi tujuan perbandingan praktis PKMI antara syarikat, industri dan negara. Selain itu, bidang penyelidikan PKMI lebih tertumpu kepada negara maju seperti Amerika Syarikat, Britain dan Jerman berbanding dengan di negara Asia (Tan & Teo, 1998; Davey & Homkajohn, 2004; Celik et al., 2006; Alarussi & Selamat, 2007). Sebagai contoh, menurut Haniffa dan Ab. Rashid (2005), kajian praktis PKMI di Malaysia masih berada pada peringkat permulaan.

Isu yang berhubung dengan pendekatan pembinaan indeks yang digunakan bagi menilai tahap PKMI mempunyai dua pandangan iaitu (1) pendekatan wajar atau pemberat, dan (2) pendekatan bukan wajar atau tiada pemberat. Jadual 1 menunjukkan beberapa kajian berkaitan pengukuran tahap PKMI. Berdasarkan penelitian terhadap kajian-kajian lepas, penyelidik mendapati bahawa terdapat sedikit usaha dalam kalangan ahli sarjana yang menggunakan pendekatan wajar untuk mengetahui tahap PKMI terutamanya daripada pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan. Seperkara lagi, penyelidik mendapati bahawa penggunaan item yang dinilai atau dimensi yang digunakan dalam kalangan penyelidik untuk mengukur tahap PKMI tidak konsisten. Hal yang sedemikian membuka ruang perdebatan berhubung dengan skala pengukuran dan dimensi yang digunakan untuk mengukur tahap PKMI. Namun begitu, Ali Khan dan Ismail (2009) mencadangkan penggunaan dimensi kandungan dan dimensi pembentangan untuk mengetahui tahap PKMI bagi syarikat yang tersenarai di Bursa Malaysia. Menurut Ali Khan dan Ismail (2009), dimensi kandungan akan memberikan maklumat mengenai jenis maklumat yang dilaporkan oleh syarikat menerusi laman web. Manakala, dimensi pembentangan pula akan memberikan maklumat mengenai penggunaan ciri paparan terkini dalam menyebarkan maklumat korporat dan reka bentuk laman web sesebuah syarikat.

Jadual 1

Beberapa Kajian Terpilih berkaitan dengan Pengukuran Tahap PKMI

Tahun	Penyelidik	Skop Kajian	Skala Pengukuran	Item yang Dinilai
1999	Hedlin	Sweden	<ul style="list-style-type: none"> Nominal Tiada pemberat Berdasarkan peratusan boleh diperolehi 	<ul style="list-style-type: none"> Laporan tahunan dan laporan interim Siaran akhbar dan maklumat tambahan menerusi Internet Penggunaan kelebihan pembentangan bagi Internet
1999	Deller, Stubenrath dan Weber	US, UK dan Jerman	<ul style="list-style-type: none"> Senarai semakan 	<ul style="list-style-type: none"> Laporan interim Siaran akhbar Maklumat perkhidmatan Maklumat untuk dihubungi Mesyuarat agung tahunan Carta organisasi Penggunaan Internet untuk tujuan tertentu
1999	Pirchegger dan Wagenhofer	Austria	<ul style="list-style-type: none"> Senarai semakan: Skor 1 (Item dilaporkan), Skor 0 (Item tidak dilaporkan) 	<ul style="list-style-type: none"> Kandungan Ketepatan masa Teknologi Sokongan pengguna
2001	Eitredge, Richardson dan Scholz	US	<ul style="list-style-type: none"> Senarai semakan: Skor 2 (laporan tahunan lengkap), Skor 1 (Item dilaporkan) 	<ul style="list-style-type: none"> Maklumat perakaunan Maklumat kewangan yang lain
2003	Oyelere, Laswad dan Fisher	New Zealand	<ul style="list-style-type: none"> Senarai semakan: Ya dan Tidak Tiada pemberat 	<ul style="list-style-type: none"> Laporan tahunan Format dan lokasi laporan tahunan Kandungan laporan tahunan

(sambungan)

Tahun	Penyelidik	Skop Kajian	Skala Pengukuran	Item yang Dinilai
2004	Davey dan Homkajohn	Thailand	<ul style="list-style-type: none"> • Binari • Pemberat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kandungan • Pemasaan • Teknologi • Sokongan pengguna
2004	Marston dan Polei	Jerman	<ul style="list-style-type: none"> • Binari • Pemberat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kandungan (Maklumat hubungan dengan pelabur, Ketepatan masa maklumat, Pelaporan tanggungjawab sosial, Perincian pihak untuk dihubungi dan lain-lain maklumat) • Pembentangan (Ciri-ciri teknologi, Kemudahan dan kebergunaan laman web)
2006	Chan dan Wickramasinghe	Australia	<ul style="list-style-type: none"> • Senarai semakan: Skor 1 (Item dilaporkan), Skor 0 (Item tidak dilaporkan) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kandungan • Ketepatan masa • Teknologi • Sokongan pengguna
2006	Sriram dan Laksamana	US	<ul style="list-style-type: none"> • Senarai semakan: Skor 1 (Item dilaporkan), Skor 0 (Item tidak dilaporkan) 	<ul style="list-style-type: none"> • Data kewangan dan bukan-kewangan • Analisis pengurusan bagi data kewangan dan bukan kewangan • Maklumat masa hadapan (<i>forward-looking</i>) • Maklumat mengenai pekerja, pengarah dan pengurusan • Maklumat mengenai latar belakang syarikat, objektif, strategi, dan struktur industri
2007	Abdelsalam, Bryant dan Street	UK	<ul style="list-style-type: none"> • Senarai semakan: Skor 1 (Item dilaporkan), Skor 0 (Item tidak dilaporkan) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kandungan • <i>Usability</i>
2008	Hanafi, Kasim, Ibrahim dan Othman	Malaysia	<ul style="list-style-type: none"> • Tiada pemberat • Pemberat 	<ul style="list-style-type: none"> • Reka bentuk laman web • Kandungan laman web

Sepertimana disebutkan sebelum ini, sorotan karya dalam bidang penyelidikan PKMI terutamanya dalam hal berkaitan dengan kepentingan item PKMI masih kurang berbanding dengan kajian yang melibatkan laporan tahunan. Setakat pengetahuan penyelidik, masih belum ada usaha yang dijalankan untuk mengkaji pandangan penyedia dan pengguna berhubung dengan kepentingan item PKMI. Namun begitu, ada usaha yang dijalankan bagi mengkaji pandangan syarikat yang diwakili oleh Ketua Pegawai Kewangan (KPK) berkenaan PKMI (seperti Hassan et al., 1999). Hasil kajian Hassan et al. (1999) menunjukkan bahawa lebih 75% responden bersetuju atau sangat bersetuju bahawa polisi mengamalkan PKMI memberi kebaikan kepada syarikat kerana mereka berupaya untuk menarik bakal pelanggan, pelabur tempatan dan luar negara, mempromosikan ketelusan dan menyediakan liputan meluas berbanding dengan laporan tahunan bercetak. Malahan, dapatan kajian Hassan et al. (1999) melaporkan bahawa majoriti yang signifikan (lebih daripada 70%) responden bersetuju bahawa polisi syarikat untuk tidak menggunakan laman web bagi tujuan pelaporan disebabkan oleh tiada keperluan perundangan, terdapat alternatif lain bagi pengguna untuk mendapatkan maklumat, selain syarikat perlu untuk menyelenggara dan sentiasa mengemas kini maklumat di dalam laman web syarikat.

Oleh sebab itu, dalam kajian ini penyelidik cuba untuk mengkaji pandangan penyedia dan pengguna berhubung kepentingan item PKMI bagi mengukur tahap PKMI dengan berpandukan kaedah tinjauan menggunakan kaedah soal selidik.

Metodologi Kajian

Terdapat beberapa teknik yang digunakan untuk menentukan tahap PKMI. Antaranya dengan menggunakan sistem penskoran bukan wajaran (seperti dalam kajian Ashbaugh et al., 1999; Bonson & Escobar, 2002; Debreceeny et al., 2002; Allam & Lymer, 2003; Oyelere et al., 2003; Bonson & Escobar, 2006; Celik et al., 2006; Chan & Wickramasinghe, 2006; Abdelsalam et al., 2007) dan sistem penskoran wajaran (seperti dalam kajian Davey & Homkajohn, 2004; Marston & Polei, 2004). Teknik sistem penskoran bukan wajaran merupakan yang paling popular digunakan bagi mengetahui tahap PKMI dalam kalangan syarikat. Sepanjang kajian dilakukan, didapati bahawa belum ada lagi kajian yang menggunakan sistem penskoran wajaran bagi mengetahui tahap pelaporan berasaskan laman web. Oleh itu, dapatan kajian ini berupaya untuk menyumbangkan kepada kajian

literatur yang sedia ada. Kajian ini menggunakan pendekatan kajian tinjauan berasaskan soal selidik bagi mengetahui tahap kepentingan item PKMI mengikut pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan.

Saiz Sampel

Sebanyak 140 responden yang terlibat dalam kajian ini. Sebagai panduan umum, penyelidik digalakkan menggunakan saiz sampel melebihi 30 unit kerana andaian taburan normal biasanya dipenuhi apabila saiz sampel melebihi 30 unit (Konting, 2000). Tambahan lagi, Roscoe (1975) dalam (Sekaran, 2003) mencadangkan petunjuk kasar atau wajar bagi menentukan saiz sampel ialah saiz sampel melebihi 30 dan kurang daripada 500 adalah bersesuaian bagi kebanyakan penyelidikan. Bagi sampel yang dibahagikan kepada beberapa subsampel (contohnya, lelaki atau perempuan), maka saiz minimum sampel ialah 30 bagi setiap kategori adalah diperlukan. Saiz sampel dalam kajian rintis itu sendiri sudah boleh dianalisis dengan berkesan kerana memenuhi syarat sampel besar dalam ilmu statistik iaitu n melebihi 30 (Ayob, 2005).

Pembinaan Item

Kebanyakan kajian lalu berkaitan faktor penentu bagi PKMI telah membina indeks pelaporan untuk mengkaji perhubungan dengan karakter spesifik syarikat (contoh Debreceny, Gray & Rahman, 2002; Oyelere et al., 2003; Xiao, Yang & Chow, 2004). Walau bagaimanapun, kajian lalu tidak mengambil kira pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan terhadap kepentingan atau kebergunaan item pelaporan dalam pembentukan indeks pelaporan. Oleh yang demikian, kajian ini adalah percubaan pertama dengan mengambil kira pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan dalam pembinaan item indeks pelaporan.

Pelaporan kewangan merupakan satu konsep abstrak yang tidak dapat diukur secara terus. Sehubungan dengan itu, Cooke dan Wallace (1989) berpendapat proksi yang bersesuaian seperti indeks pelaporan boleh digunakan untuk menentukan maklumat yang dilaporkan oleh sesebuah syarikat. Oleh itu, salah satu tugas yang penting dalam kajian ini melibatkan pemilihan item maklumat yang dilaporkan di dalam laman web syarikat yang tersenarai di Bursa Malaysia bagi mengetahui tahap pelaporan maklumat kewangan menerusi Internet. Dalam pemilihan item yang dimasukkan dalam

senarai semakan, pendekatan *broad-based* digunakan sama seperti dalam kajian Haniffa (1999). Menurut Sekaran (2003), *broad problem area* bermaksud situasi keseluruhan yang mana kelihatan satu kemungkinan keperluan untuk dilakukan kajian dan mencari jalan penyelesaian.

Menurut Curuk (2008), terdapat tiga perkara dalam prosedur bagi pembinaan indeks pelaporan, iaitu pembinaan lembaran skor pelaporan, pengiraan skor item pelaporan dan pembinaan indeks pelaporan. Memandangkan tiada teori umum yang boleh dipakai berkaitan bilangan dan pemilihan item yang perlu dimasukkan di dalam indeks pelaporan (Wallace, 1988; Wallace et al., 1994; Haniffa, 1999), kajian lalu dijadikan panduan, iaitu bilangan item bermula dari 14 item (Abdul Hamid & Md Salleh, 2005) hingga 164 item (Celik et al., 2006). Berikut ialah langkah yang dilakukan dalam pembinaan item senarai semakan bagi indeks pelaporan sepertimana dilakukan oleh Haniffa (1999):

Langkah 1: Semakan ke atas sorotan literatur secara meluas berkaitan PKMI

Pembinaan senarai semakan indeks pelaporan adalah berdasarkan kepada senarai semakan yang telah dibina oleh Xiao et al. (2004). Indeks pelaporan yang dibangunkan oleh Xiao et al. (2004) adalah berpandukan kepada lima pengkaji lalu iaitu Deller, Stubenrath dan Weber (1999), Pirchegger dan Wagenhofer (1999), Debreceny et al. (2002), Marston dan Polei (2002), dan Ettredge, Richardson dan Scholz (2002). Seterusnya, penyelidik turut mengambil kira item pelaporan yang digunakan dalam kajian terkini seperti Trabelsi, Labelle dan Laurin (2004), Marston dan Polei (2004), Davey dan Homkajohn (2004), Bonson dan Escobar (2006), Chan dan Wickramasinghe (2006), Pervan (2006), Abdelsalam dan Street (2007), dan Kelton dan Yang (2008).

Langkah 2: Praujian

Senarai semakan yang telah dibina berasaskan penelitian literatur yang mendalam, kemudiannya diuji dengan mengedarkannya kepada dua orang pelajar PhD dan enam orang pensyarah dalam bidang perakaunan semasa praujian dijalankan. Praujian ini dijalankan bagi mendapatkan perasaan dan tingkah laku bakal responden terhadap soal selidik (Sekaran, 2003). Antara tujuan dilaksanakan praujian ialah untuk mengetahui sama ada wujud sebarang kekeliruan dalam item pengukuran, iaitu item yang kurang jelas, arahan menjawab

soalan, istilah, terma, bahasa dan persembahan soal selidik (Chua, 2006). Setelah itu, senarai semakan yang diuji semasa praujian disemak semula dengan mendapatkan pandangan daripada empat orang akauntan bertauliah dan dua orang pegawai kewangan.

Langkah 3: Kajian Rintis

Senarai semakan yang telah diuji pada sesi praujian (dengan pengubahsuaian) digunakan semula semasa kajian rintis. Senarai awal semakan telah dibincangkan dengan teliti dan disemak oleh rakan akademik, dan kemudiannya diuji secara rintis oleh empat orang akauntan bertauliah pada sekitar awal bulan Mei dan Jun 2008. Berdasarkan cadangan yang membina daripada ahli akademik perakaunan dan akauntan bertauliah, soal selidik (setelah mengambil kira pandangan ahli akademik perakaunan dan akauntan bertauliah) telah dihantar kepada 70 orang KPK daripada syarikat yang tersenarai di papan utama Bursa Malaysia. Penyelidik turut menghantar sebanyak 70 soal selidik kepada akauntan bertauliah dan ahli akademik perakaunan.

Soal selidik dihantar bersama-sama dengan surat rasmi (tujuan kajian turut dinyatakan), sampul surat beralamat sendiri dan bersemet. Senarai semakan dihantar kepada KPK bagi mengetahui tahap kepentingan atau kebergunaan item pelaporan yang dapat digunakan untuk mengukur tahap PKMI. KPK dipilih sebagai responden kajian kerana KPK mempunyai pengetahuan yang mencukupi mengenai praktis pelaporan di dalam syarikat dan mereka adalah individu yang cekap, bertanggungjawab dan terlibat secara aktif di dalam penyediaan penyata kewangan atau laporan tahunan (Ho & Wong, 2003; Mohd Isa, 2006). KPK ialah para pengurus yang bertanggungjawab bagi penyata kewangan yang digunakan oleh pasaran (Gibbins, McCracken & Salterio, 2007). KPK turut berperanan sebagai individu yang terlibat dengan laporan tahunan korporat dan mempunyai kedudukan untuk memberi pandangan terhadap apa yang sepatutnya perlu dilaporkan (Wilmshurst & Frost, 2000). Pengurus kewangan, pengawal kewangan dan akauntan dijadikan responden dalam kajian ini kerana mereka mempunyai kebolehan dalam bidang kewangan, mempunyai akses kepada pelbagai pengetahuan dan maklumat mengenai syarikat dan mempunyai pengetahuan mengenai struktur kewangan masa lepas dan masa kini syarikat (Atkinson et al., 1995). Penyelidik turut menghantar soal selidik kepada pengguna maklumat kewangan yang diwakili oleh ahli akademik perakaunan dan penyedia akaun iaitu akauntan

bertauliah. Ahli akademik dipilih kerana pensyarah terlibat dalam pengajaran dan pembelajaran yang menggunakan laporan tahunan korporat sebagai sebahagian alat pengajaran dan pembelajaran (Mohd Isa, 2006). Pensyarah turut diyakini menggunakan laporan tahunan korporat bagi dua tujuan utama iaitu tujuan pengajaran dan tujuan penyelidikan sepertimana yang didokumenkan oleh kajian Abu-Nassar dan Rutherford (1996). Ahli akademik juga turut terlibat secara aktif dalam hal penyelidikan berkaitan dengan perakaunan kewangan. Manakala, akauntan bertauliah dipilih disebabkan mereka adalah individu yang bertanggungjawab dalam penyediaan akaun bagi sesebuah syarikat.

Kajian rintis ini menggunakan kaedah yang sama dengan kajian sebenar yang dilakukan supaya potensi masalah dalam tinjauan sebenar dapat dikenal pasti (Cooper & Schindler, 2000; Synodinos, 2003). Responden dalam kajian rintis perlu melengkapkan soal selidik dalam situasi yang sama dengan kajian tinjauan sebenar (Hair et al., 2003). Setelah kajian rintis dijalankan, senarai semakan indeks pelaporan diubahsuai berpandukan maklum balas yang diterima daripada KPK semasa kajian rintis dilakukan. Senarai semakan turut divalidasi oleh tiga orang pensyarah perakaunan kewangan berpangkat Profesor Madya bagi memastikan item pelaporan yang terkandung di dalam senarai semakan benar-benar dapat mewakili subjek yang hendak dikaji. Senarai semakan ini juga mendapat maklum balas daripada seorang penyelidik tersohor (*prominent scholar*) luar negara berpangkat Profesor iaitu pakar bidang PKMI. Kajian rintis dijalankan bagi tujuan menentukan bahawa soalan yang ditanya kelak sesuai dan tepat dengan keadaan responden dan difahami oleh mereka (Konting, 2000; Ayob, 2005).

Langkah 4: Semakan Indeks Pelaporan

Seterusnya, item pelaporan disemak semula dengan empat orang pengamal perakaunan. Bagi mengesahkan kebolehpercayaan instrumen tersebut, penyelidik telah cuba untuk mendapatkan pandangan daripada juru audit *Big Four*. Namun begitu penglibatan responden dalam menjawab soal selidik tidak dibenarkan oleh polisi syarikat, maka kerjasama dan komitmen daripada juru audit *Big Four* gagal diperolehi. Oleh yang demikian, penyelidik mendapatkan pengesahan akhir instrumen kajian daripada empat orang akauntan bertauliah. Senarai semakan bagi mengetahui tahap PKMI mengandungi 155 item, yang mana 97 item mewakili dimensi kandungan dan 58 item mewakili dimensi pembentangan.

Kutipan Data

KPK syarikat yang tersenarai di Bursa Malaysia merupakan sasaran organisasi bagi responden dalam kajian ini. Pada bulan Jun 2008, sebanyak 595 buah syarikat dikenal pasti (setelah mengecualikan syarikat di sektor kewangan dan dana tertutup) berpandukan maklumat yang diperoleh daripada Bursa Malaysia. Syarikat di sektor kewangan, amanah dan dana tertutup dikecualikan kerana mempunyai sifat yang berbeza dalam struktur penyata kewangan dan keperluan pelaporan (Ismail & Chandler, 2004; Mohd Isa, 2006).

Data bagi kajian ini dikutip melalui soal selidik yang dihantar melalui pos¹ sekitar Mei dan Jun 2008. Struktur soal selidik adalah berdasarkan kepada persoalan yang telah dibincangkan pada bahagian sebelum ini. Sejumlah 28 daripada 70 set soal selidik telah diperoleh daripada pengguna maklumat kewangan, iaitu 14 daripada akauntan bertauliah dan 14 daripada ahli akademik perakaunan dengan kadar maklum balas sebanyak 40%. Manakala, sebanyak lapan daripada 70 set soal selidik telah diterima daripada penyedia maklumat kewangan, iaitu KPK mewakili kadar maklum balas sebanyak 11.42%. Secara keseluruhan, peratusan kadar maklum balas responden ialah 25.71%. Walaupun kadar maklum balas responden rendah, tahap maklum balas ini dianggap mencukupi berasaskan kepada fakta kadar maklum balas purata bagi kajian yang melibatkan kaedah tinjauan menggunakan kaedah pos di Malaysia adalah di sekitar 10 hingga 16 peratus (Pricewaterhouse Coopers, 2002). Frazer dan Lawley (2000) pula menyatakan bahawa keputusan banyak kajian yang menggunakan soal selidik menunjukkan kadar maklum balas seperti 10% atau kurang. Ini disokong dengan kadar maklum balas yang melibatkan kaedah pos di Malaysia adalah sekitar 14% (Ismail & Chandler, 2005) dan 13.29% (Mohd Isa, 2006).

Dapatan Kajian dan Perbincangan

Berasaskan kepada soal selidik yang diterima daripada 36 orang responden, berikut dipaparkan butiran responden yang terlibat dalam kajian rintis sepertimana dinyatakan di dalam Jadual 2. Jadual 2 menunjukkan jawatan yang dipegang oleh responden di dalam organisasi. Profil responden sampel kajian terdiri daripada 22.2% ketua pegawai kewangan atau pengurus kewangan, 38.9% terdiri daripada akauntan bertauliah dan 38.9% ahli akademik perakaunan. Oleh itu, sampel kajian diwakili oleh 22.2% penyedia maklumat kewangan dan 77.8% terdiri daripada pengguna maklumat

kewangan. Hasil ujian Mann-Whitney U yang dijalankan ke atas 155 item dimensi kandungan dan dimensi pembentangan menunjukkan bahawa hanya lapan item sahaja yang berbeza secara signifikan. Ini menunjukkan bahawa perbezaan latar belakang kumpulan responden sama ada penyedia atau pengguna maklumat kewangan bukanlah faktor yang signifikan bagi mempengaruhi persepsi responden terhadap jawapan yang diberikan. Sehubungan dengan itu, kedua-dua kumpulan tersebut boleh digabungkan sebagai satu sampel.

Jadual 2

Profil Responden

Responden	Bilangan	Peratus (%)
Penyedia maklumat kewangan	8	22.2
Pengguna maklumat kewangan	28	77.8
Jumlah	36	100.0

Jadual 3 menunjukkan pengkhususan kelayakan akademik responden. Hasil kajian menunjukkan bahawa 83.3% responden berlatar belakang perakaunan, 11.1% mempunyai kelayakan akademik dalam bidang perakaunan dan kewangan. Manakala, hanya 5.6% yang mempunyai kelayakan akademik dalam bidang kewangan.

Jadual 3

Pengkhususan Kelayakan Akademik

Pengkhususan	Kekerapan	Peratus (%)
Perakaunan	30	83.3
Kewangan	2	5.6
Perakaunan dan kewangan	4	11.1
Jumlah	36	100.0

Jadual 4 menunjukkan item yang terkandung dalam dimensi kandungan bagi mengukur tahap PKMI (min tertinggi = 4.67; min terendah = 3.03). Hasil kajian melaporkan bahawa 34 item yang nilai min melebihi 4.0. Manakala, hasil kajian turut menunjukkan bahawa terdapat 84 item daripada 97 item yang nilai min melebihi 3.5. Penyata pendapatan tahun semasa (min = 4.67) merupakan item pelaporan yang paling penting untuk mengetahui tahap PKMI bagi dimensi

kandungan. Manakala, antara lima item teratas di dalam dimensi kandungan menurut pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan ialah kunci kira-kira tahun semasa, nota penyata kewangan tahun semasa, penyata pendapatan tahun lepas, dan penyata aliran tunai tahun semasa. Manakala, lima item terbawah di dalam dimensi kandungan bagi mengukur tahap PKMI ialah glosari atau istilah, piagam jawatankuasa lain, teks ucapan atau pembentangan, resolusi lembaga penyeliaan tahun lepas dan jualan atau data pengoperasian bulan atau mingguan.

Jadual 4

Pandangan Keseluruhan Kebergunaan Item bagi Dimensi Kandungan

Item	Min	Sisihan Piawai
Penyata pendapatan tahun semasa	4.67	.586
Kunci kira-kira tahun semasa	4.64	.639
Nota penyata kewangan tahun semasa	4.56	.652
Penyata pendapatan tahun lepas	4.56	.607
Penyata aliran tunai tahun semasa	4.53	.696
Kunci kira-kira tahun lepas	4.53	.654
Laporan juru audit tahun semasa	4.47	.878
Penyata perubahan ekuiti	4.44	.773
Analisis risiko perniagaan utama	4.44	.773
Laman web versi English	4.44	.809
Penyata aliran tunai tahun lepas	4.42	.732
Polisi perakaunan	4.42	.732
Laporan tahunan (teks penuh) tahun semasa	4.39	.903
Tambahan atau pindaan laporan tahunan semasa	4.36	.762
Maklumat tahun semasa dibezakan dengan tahun lepas	4.33	.828
Asas <i>Financial Reporting Standard</i> tahun semasa	4.33	.717
Laporan tahunan (teks penuh) tahun lepas	4.31	.980
Laporan tahunan dalam versi English	4.28	.882
Nota penyata kewangan tahun lepas	4.25	.841
Maklumat dividen	4.25	.649
Tandatangan juru audit tahun semasa	4.22	.017
Perubahan ekuiti pemegang saham tahun semasa	4.22	.760
Pengguna boleh mendapatkan maklumat kewangan dengan cepat	4.19	.856

(sambungan)

Item	Min	Sisihan Piawai
Laporan/analisis pengurusan tahun semasa	4.19	.786
Laporan segmen perniagaan tahun semasa	4.19	.749
Laporan juru audit tahun lepas	4.19	.980
Ahli lembaga pengarah	4.17	.811
Pemegang saham 10 teratas tahun semasa	4.11	.979
Maklumat pegangan saham pengarah	4.08	.874
Maklumat korporat	4.08	.732
Alamat syarikat	4.08	.841
Ringkasan nisbah penting lima tahun	4.03	.810
Laporan segmen perniagaan tahun lepas	4.00	.793
Laporan pengerusi	4.00	.956
Jualan produk utama	3.94	.955
Alamat surat menyurat kepada hubungan dengan pelabur	3.94	.924
Maklumat pemegang saham	3.92	.732
Laporan tanggungjawab sosial korporat	3.92	.770
Ringkasan data kewangan penting lima tahun	3.92	.906
Prinsip atau garis panduan tadbir urus korporat	3.92	.806
Nombor telefon kepada hubungan dengan pelabur	3.92	.937
Harga saham historikal	3.92	.937
Nisbah kewangan	3.89	.854
Tandatangan juru audit tahun lepas	3.89	1.214
Laporan tahunan (petikan) tahun semasa	3.89	.820
Laporan setengah tahun bagi tahun semasa	3.89	.820
Maklumat strategi korporat	3.89	.887
Pautan kepada laman web Bursa Malaysia	3.86	.899
Email kepada hubungan dengan pelabur	3.83	1.000
Sidang/siaran akhbar atau berita semasa	3.83	.910
Graf harga saham	3.83	.845
Maklumat yang dijangkakan	3.83	.811
Tandatangan CEO di dalam laporan	3.83	1.183
Laporan tahunan (petikan) tahun lepas	3.83	.811
Laman web selain English (contoh Bahasa Melayu)	3.83	1.000

(sambungan)

Item	Min	Sisihan Piawai
Kenyataan penafian atau <i>disclaimer</i>	3.83	.971
Maklumat para pengurus (indentiti dan CV eksekutif)	3.83	.910
Bilangan saham yang diniagakan	3.81	.889
Laporan tahunan ringkasan tahun semasa	3.81	.710
Maklumat mesyuarat agung tahunan	3.81	.980
Laporan sukuan tahun semasa	3.78	.866
Maklumat tarikh terkini laman web dikemas kini	3.78	1.222
Maklumat modal intelek	3.78	.797
Resolusi lembaga pengarah tahun semasa	3.75	.967
Pengkelasan saham	3.72	.849
Prestasi harga saham berhubung indeks pasaran stok	3.72	.914
Petunjuk bagi mendapatkan maklumat semasa secara terus	3.72	.944
Masa kemas kini spesifik bagi pelaporan data harga saham/ stok	3.67	.956
Piagam bagi jawatankuasa audit	3.67	.862
Laporan segmen zon tahun semasa	3.67	1.069
Laporan setengah tahun bagi tahun lepas	3.67	.956
Maklumat pelan pelaburan semula dividen	3.67	.828
Resolusi mesyuarat pemegang saham tahun semasa	3.64	.931
Data kewangan terkini	3.64	.931
Maklumat pegangan saham pekerja	3.64	.867
Laporan segmen zon tahun lepas	3.61	1.022
Piagam syarikat tahun semasa	3.58	.770
Sebut harga saham	3.56	.843
Harga saham historikal	3.56	.998
Soalan lazim atau <i>Frequently Asked Question (FAQ)</i>	3.53	.810
Petunjuk maklumat diaudit dan tidak diaudit (sukuan dan setengah tahun)	3.53	.910
Laporan sukuan tahun lepas	3.53	1.000
Senarai penganalisis mengikut firma	3.50	.697
Kalender bagi aktiviti kewangan akan datang	3.50	.971
Resolusi lembaga penyeliaan tahun semasa	3.47	.910
Kalender bagi aktiviti yang diminati kepada para pelabur	3.44	1.027
Harga saham setiap bulan	3.42	.996

(sambungan)

Item	Min	Sisihan Piawai
Maklumat pandangan pihak ketiga mengenai syarikat	3.42	.874
Kod kelakuan dan etika bagi para pengarah, pegawai dan pekerja	3.33	1.014
Pilihan email berkaitan siaran akhbar, <i>newsletters</i> dsbnya	3.33	.956
Resolusi mesyuarat pemegang saham tahun lepas	3.33	.926
Resolusi lembaga pengarah tahun lepas	3.31	.920
Glosari atau istilah	3.31	.889
Piagam jawatankuasa lain	3.25	.874
Teks ucapan atau pembentangan	3.14	.833
Resolusi lembaga penyeliaan tahun lepas	3.14	.762
Jualan atau data pengoperasian bulanan atau mingguan	3.03	1.000

Jadual 5 menunjukkan item yang terkandung dalam dimensi pembentangan (min tertinggi = 4.42; min terendah = 2.53). Hasil kajian menunjukkan bahawa hanya sembilan item yang nilai min melebihi 4.0. Manakala, terdapat 34 item daripada 58 item yang nilai min melebihi 3.5. Masa muat turun laman syarikat yang kurang daripada 10 saat (min = 4.42) merupakan item pelaporan yang paling penting bagi mengetahui tahap PKMI di dalam dimensi pembentangan. Manakala, antara lima item teratas dalam dimensi pembentangan menurut pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan ialah pautan kepada laman web utama, hiperpautan kepada analisis kewangan, hiperpautan ada di dalam laporan tahunan, dan pautan kepada senarai kandungan. Manakala, lima item terbawah di dalam dimensi pembentangan ialah fungsi mencadangkan laman web, gambar bergerak, fail video, fail suara dan bilik berbual.

Jadual 5

Pandangan Keseluruhan Kebergunaan Item bagi Dimensi Pembentangan

Item	Min	Sisihan Piawai
Masa muat turun laman web syarikat (kurang 10 saat)	4.42	.732
Pautan kepada laman web utama	4.31	.668
Hiperpautan kepada analisis kewangan	4.25	.649
Hiperpautan ada di dalam laporan tahunan	4.25	.732

(sambungan)

Item	Min	Sisihan Piawai
Pautan kepada senarai kandungan	4.17	.811
Keupayaan muat turun laporan	4.14	.899
Laporan tahunan dalam format PDF	4.14	.931
Pautan kepada paparan utama (bahagian atas)	4.06	.754
Kemungkinan pertukaran format mudah untuk dicetak	4.03	.810
Alamat email boleh dihubungi terus	3.97	1.000
Pengguna boleh muat turun laporan tahunan lengkap mengikut seksyen	3.89	.854
Jadual bagi kandungan atau peta laman	3.89	.854
Pautan dalaman berkaitan dengan kandungan	3.86	.833
Enjin pencarian dalaman	3.86	.833
Butang seterusnya/sebelumnya <i>navigate sequentially</i>	3.83	.737
Terdapat teks hiperpautan	3.83	.910
Pengguna boleh muat turun maklumat kewangan lebih daripada satu format	3.81	.749
Sempadan atau batasan jelas laporan tahunan	3.81	.786
Menu <i>click over</i>	3.78	.797
Maklumat atau laman bantuan	3.78	.866
Menu tarik turun	3.75	1.025
Penggunaan teknologi multimedia	3.72	.944
Email terus hiperpautan kepada hubungan dengan pelabur	3.72	.974
Format laporan sesuai untuk pengiraan	3.69	.951
Kalkulator pelaburan boleh didapati (contoh pulangan pelaburan atau kalkulator dividen)	3.67	.956
Data kewangan dalam format pemprosesan (contoh Excel)	3.67	1.121
Servis perkhidmatan maklumat pelabur dalam talian	3.64	.833
Pengguna boleh membandingkan dan menganalisis stok secara perbandingan atau prestasi lain di dalam skrin yang sama	3.61	1.022
Hiperpautan kepada data dalam laman web pihak ketiga	3.61	.903
Maklum balas dalam talian	3.58	.841
Satu klik maklumat hubungan dengan pelabur	3.58	.937
Satu klik siaran akhbar atau berita	3.56	.809
Mesyuarat tahunan	3.50	.737
Kandungan dilihat dalam penyemak lewa berbeza-beza (<i>Internet Explorer & Netscape</i>)	3.50	1.000

(sambungan)

Item	Min	Sisihan Piawai
Keadaan berwaspada terhadap email	3.47	.941
Pengguna boleh melanggan pengumuman umum melalui email	3.47	.910
Servis pemegang saham dalam talian boleh didapati (contoh perubahan alamat dan sebagainya)	3.44	1.027
Maklumat alat teknikal (seperti format, saiz muat turun)	3.44	.969
Muat turun <i>plug in on spot</i>	3.44	.969
Imej grafik	3.42	1.025
Laporan tahunan dalam format HTML	3.42	.996
Petunjuk teknikal yang boleh didapati oleh pengguna (<i>browsers</i> , resolusi skrin)	3.39	.871
Penggunaan kerangka	3.39	.766
Penggunaan slaid pembentangan	3.36	.867
Senarai mel	3.36	.867
Maklumat kewangan lebih daripada satu kadar mata wang (contoh £UK/\$US)	3.31	1.009
Perkhidmatan menukar data pendaftaran saham dalam talian	3.28	.815
Pengguna mempunyai pilihan muat turun (hitam putih atau warna)	3.25	1.025
Laporan tahunan dalam format pelbagai	3.25	.937
Persidangan	3.22	.832
Hubungi terus kepada <i>webmaster</i>	3.22	.898
Buku notis	3.06	.826
<i>Flashes</i>	3.00	1.069
Fungsi mencadangkan laman web	2.97	.910
Gambar bergerak (contoh JAVA)	2.86	1.073
Fail video	2.75	1.025
Fail suara	2.72	1.059
Bilik berbual (<i>chat room</i>)	2.53	.941

Setelah mendapat maklum balas daripada penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan, sejumlah 118 item (84 item bagi dimensi kandungan dan 34 item bagi dimensi pembentangan) daripada 155 item layak digunakan bagi tujuan pembinaan indeks PKMI. Bagi tujuan ini, nilai min bersamaan dengan 3.5 telah digunakan sebagai asas pemilihan sama seperti dalam kajian Ho dan Wong (2001), dan Ali Khan dan Ismail (2008).

Rumusan dan Cadangan

Kajian ini cuba mendapatkan bukti empirikal berkaitan kepentingan item pelaporan dengan mengadaptasikan pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan. Selain itu, pemilihan item pelaporan turut dilihat sebagai berpotensi menjadi kayu pengukur tahap pelaporan sesebuah syarikat yang mempraktikkan PKMI. Hasil kajian menunjukkan bahawa lima item utama PKMI di dalam dimensi kandungan menurut pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan ialah penyata pendapatan tahun semasa, kunci kira-kira tahun semasa, nota penyata kewangan tahun semasa, penyata pendapatan tahun lepas, dan penyata aliran tunai tahun semasa. Manakala, item pelaporan seperti masa muat turun laman web syarikat, pautan kepada laman web utama, hiperpautan kepada analisis kewangan, hiperpautan ada di dalam laporan tahunan, dan pautan kepada senarai kandungan merupakan item PKMI yang penting bagi menggambarkan dimensi pembentangan. Hasil kajian turut menunjukkan bahawa sejumlah 118 item daripada 155 item dengan skor minimum min bersamaan 3.5 dikenal pasti sebagai asas pengukuran untuk mengetahui tahap PKMI bagi syarikat yang tersenarai di Bursa Malaysia.

Hasil kajian ini perlu dipertimbangkan secara berhati-hati memandangkan beberapa limitasi yang ada. Pertama, bilangan responden yang agak kecil. Kajian di masa akan datang boleh dijalankan dengan menggunakan pendekatan baru seperti menjalankan temu bual dengan penyedia maklumat kewangan bagi mengetahui dengan lebih mendalam hal yang berkaitan praktis PKMI. Kaedah ini akan memberi nilai tambah kepada sorotan literatur PKMI. Kedua, hasil kajian ini menggabungkan skor wajar kedua-dua golongan responden berkaitan kepentingan item PKMI bagi dimensi kandungan dan pembentangan. Kajian pada masa akan datang boleh dilakukan dengan menunjukkan skor yang diberikan oleh setiap golongan responden dan dijalankan ujian statistik untuk membandingkan pandangan kedua-dua golongan tersebut. Kajian sebegini dijangka akan memberi sumbangan yang lebih bermakna kepada pihak pengurusan syarikat mengenai kepentingan item PKMI dalam laman web syarikat untuk sesiapa sahaja yang berminat untuk melabur di Bursa Malaysia bagi membuat keputusan yang lebih menyeluruh.

Setakat pengetahuan penyelidik yang terbatas, kajian ini merupakan antara kajian rintis yang mengkaji pandangan penyedia maklumat kewangan dan pengguna maklumat kewangan terhadap kepentingan

item PKMI. Hasil kajian diharap menjadi pencetus kepada kajian lanjutan berkaitan PKMI bukan sahaja di Malaysia, tetapi di negara lain khususnya dari segi pembuktian secara empirikal. Kesimpulannya, penyelidik turut berharap impak kajian ini dapat meningkatkan kesedaran masyarakat ilmu (seperti penyedia, pengguna, pengubal undang-undang, pembuat dasar, pengubal piawai perakaunan, penyelidik dan badan profesional) terhadap praktis PKMI.

Penghargaan

Penulis ingin merakamkan ucapan terima kasih di atas maklum balas dan pandangan yang membina semasa sesi pembentangan di *National Management Conference (NAMAC) 2008* yang bertempat di Primula Beach Resort, Kuala Terengganu, Terengganu pada 13–14 Disember 2008 anjuran Fakulti Pengurusan Perniagaan dan Perakaunan, Universiti Darul Iman, Terengganu. Penulis turut mengucapkan ribuan terima kasih kepada Puan Norhayati bte Haji Salleh dan Encik Mohd. Azhar bin Abd. Hamid di atas pengeditan artikel ini.

Nota Akhir

Setiap responden menerima soal selidik yang mempunyai kod (bagi tujuan semakan dan penjejakan) bersama-sama dengan surat yang menyatakan tujuan kajian dan maklumat yang diberikan oleh responden adalah sulit. Responden turut disertakan sampul surat beralamat sendiri dan berselem.

Rujukan

- Abdelsalam, O.H., Bryant, S.M., & Street, D.L. (2007). An examination of comprehensiveness of corporate internet reporting provided by London-Listed Companies. *Journal of International Accounting Research*, 6(2), 1–33.
- Abdul Hamid, F.Z. (2005). Malaysian companies' use of the internet for investor relations. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 5(1), 5–14.
- Abdul Hamid, F.Z., & Md Salleh, M.S. (2005). The determinants of the investor relations information in the Malaysian companies' website. *Corporate Ownership & Control*, 3(1), 173–185.
- Abu-Nassar, K., & Rutherford, B.A. (1996). External users of financial reports in less developed countries: the case of Jordan. *British Accounting Review*, 28(1), 73–87.

- Al Arussi, A.S., Selamat, M.H., & Mohd Hanefah, M. (2009). Determinants of financial and environmental disclosures through the internet by Malaysian companies. *Asian Review of Accounting*, 17(1), 59–76.
- Alarussi, A.S., & Selamat, M.H. (2007). Determinants of financial and environment disclosure on the Internet by Malaysian public listed companies. Paper presented at *Accounting Studies International Conference 2007*, Kuala Lumpur, October 30–31, 2007.
- Ali Khan, M.N.A., & Ismail, N.A. (2008, December). Kepentingan item pelaporan kewangan menerusi Internet: Satu kajian awal. Paper presented at *International Accounting and Business National Management Conference (NAMAC) 2008*, Terengganu, December 13–14, 2008.
- Ali Khan, M.N.A., & Ismail, N.A. (2009). Dimensi pelaporan kewangan menerusi internet. *International Journal of Management Studies*, 17, 2 Disember 2010.
- Allam, A., & Lymer, A. (2003). Development in internet financial reporting: Review and analysis across five developed countries. *The International Journal of Digital Accounting Research*, 3(6), 165–199.
- Ashbaugh, H., Johnstone, K.M., & Warfield, T.D. (1999). Corporate reporting on the Internet. *Accounting Horizons*, 13(3), 241-257.
- Atan, R., Mohamed, N., & Yatim, N. (2000). *E-Reporting of corporate financial information. Web-based financial reporting in Malaysia*. Paper presented at Seminar on Accounting and Information Technology, Convention Centre, Universiti Utara Malaysia, November 13–14, 2000.
- Atkinson, A.A., Banker, R.D., Kaplan, R.S., & Young, S.M. (1995). *Management Accounting*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Audit group urges framework to monitor financial reporting process dlm. *The Star*, 13 Mei 2009.
- Ayob, A.M. (2005). *Kaedah penyelidikan sosioekonomi* (3rd ed.). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Bonson, E., & Escobar, T. (2002). A survey on voluntary disclosure on the internet: Empirical evidence from 300 European Union Companies. *The International Journal of Digital Accounting Research*, 2(1), 27–51.
- Bonson, E., & Escobar, T. (2006). Digital reporting in Eastern European: An empirical study. *International Journal of Accounting Information System*, 7, 299–318.
- Brennan, N., & Hourigan, D. (1998). Corporate reporting on the internet by Irish Companies. *Accountancy Ireland*, 30(6), 18–21.

- Celik, O., Ecer, A., & Karabacak, H. (2006). Impact of firm specific characteristics on the web based business reporting: Evidence from the companies listed in Turkey. *Problems and Perspectives in Management*, 4(3), 100-133.
- Chan, W.K., & Wickramasinghe, N. (2006). Using the internet for financial disclosure: The Australian experience. *International Journal Electronic Finance*, 2(1), 118-150.
- Chua, Y.P. (2006). *Kaedah dan statistik penyelidikan kaedah penyelidikan buku 1*. McGraw-Hill (Malaysia).
- CICA. (1999). *The Impact of Technology on Financial and Business Reporting*. Research study for the Canadian Institute of Chartered Accountants.
- Cooke, T.E., & Wallace, R.S.O. (1989). Global surveys of corporate disclosure practices and audit firms: A Review Essay. *Accounting and Business Research*, 20 (77), 47-57.
- Cooper, D.R., & Schindler, P.S. (2000). *Business research method* (7th ed.). New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Craven, B.M., & Marston, C.L. (1999). Financial reporting on the Internet by leading UK companies. *The European Accounting Review*, 8(2), 321-333.
- Curuk, T. (2008). An analysis of the companies' compliance with the EU disclosure requirements and corporate characteristics influencing it: A case of Turkey. *Critical perspectives on accounting*. Retrieved from doi:10.1016/j.cpa.2007.05.003
- Davey, H., & Hamkajohn, K. (2004). Corporate internet reporting: An asian example. *Problems and Perspectives in Management*, 2, 211-227.
- Debreceeny, R., Gray, G.L., & Rahman, A. (2002). The determinants of internet financial reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 21(4-5), 371-394.
- Deller, D., Stubenrath, M., & Weber, C. (1999). A survey on the use of the internet for investor relations in the USA, the UK and Germany. *The European Accounting Review*, 8(2), 351-364.
- Ettredge, M., Richardson, V.J., & Scholz, S. (2001). The presentation of financial information at corporate Web sites. *International Journal of Accounting Information Systems*, 2, 149-168.
- Ettredge, M., Richardson, V.J., & Scholz, S. (2002). Dissemination of information for investors at corporate Web sites. *Journal of Accounting and Public Policy*, 21, 357-369.
- FASB. (2000). *Business reporting research project: Electronic distribution of business reporting information*. Steering Committee Report Series. Financial Accounting Standards Board.
- FASB. (2001). *Improving business reporting: Insights into enhancing voluntary disclosures*. Financial Accounting Standards Board.

- Flynn, G., & Gowthorpe, C. (1997, July). *Volunteering financial data on the world wide web. A study of financial reporting from a stakeholder perspective*. Paper presented at the 1st Financial Reporting and Business Communication Conference, Cardiff, 3/4.
- Frazer, L., & Lawley, M. (2000). *Questionnaire design & administration*. Australia: John Wiley & Sons.
- Gibbins, M., McCracken, S.A., & Salterio, S.E. (2007). The chief financial officer's perspective on auditor-client negotiations. *Contemporary Accounting Research*, 24(2), 387–422.
- Gray, G.L., & Debreceny, R.S. (1997, November). *Corporate reporting on the Internet: Opportunities and challenges*. Paper presented at the Seventh Asian-Pacific Conference on International Accounting Issues, Bangkok, Thailand.
- Hair, J.F., Babin, B., Money, A.H., & Samouel. (2003). *Essentials of business research method*. USA: John Wiley & Sons.
- Hanafi, S.R.M., Kasim, M.A., Ibrahim, M.K., & Othman, R. (2008). Internet business reporting: Development of a disclosure quality index (IBRQ). Paper presented at *International Accounting and Business Conference (IABC) 2008*, The Puteri Pan, Johor Bahru, Johor, August 18–19, 2008.
- Haniffa, R.M. (1999). *Culture, corporate governance and disclosure in Malaysian corporation*. (Unpublished doctoral dissertation). United Kingdom.
- Haniffa, M.H., & Ab. Rashid, H. (2005). The determinants of voluntary disclosures in Malaysia: The case of internet financial reporting. *UNITAR E-Journal*, 2(1), 22–42.
- Hassan, S., Jaaffar, N., Johl, S.K., & Mat Zain, M./N. (1999). Financial reporting on the Internet by Malaysian companies: Perceptions and practices. *Asia-Pacific Journal of Accounting*, 6(2), 299–319.
- Hedlin, P. (1999). The internet as a vehicle for investor relations: the Swedish case. *The European Accounting Review*, 8(2), 373–381.
- Ho, S.S.M., & Wong, K.S. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, 10, 139–156.
- Ho, S.S.M., & Wong, K.S. (2003). Preparers' perceptions of corporate reporting and disclosure. *International Journal of Disclosure and Governance*, 1(1), 71–81.
- IASC. (1999). *IASC Publishers study of business reporting on the Internet*. Press Release: International Accounting Standards Committee, 15 November 1999.
- ICAEW. (1998). *The 21st century annual reporting*. London. The Institute of Chartered Accountants in England and Wales.

- ICAEW. (2004). *Digital reporting: A progress report*. London. The Institute of Chartered Accountants in England and Wales.
- Ismail, K.N.I.K., & Chandler, R. (2004). The timeliness of quarterly financial reports of companies in Malaysia. *Asian Review of Accounting*, 12(1), 1–18.
- Ismail, K.N.I.K., & Chandler, R. (2005). Perceptions of professional investors in Malaysia on the usefulness of quarterly financial reports. *Jurnal Pengurusan*, 24, 105–124.
- Ismail, N.A., & Tayib, M. (2000, November/December). Financial reporting disclosure on the internet by Malaysian public listed companies. *Akauntan Nasional*, 13(10), 28–33.
- Jones, M.J., & Xiao, J.Z. (2003). Internet reporting: Current trends and trends by 2010. *Accounting Forum*, 27(2), 132–165.
- Joshi, P.L., & Al-Modhahki, J. (2003). Financial reporting on the internet: Empirical evidence from Bahrain and Kuwait. *Asia-Pacific Journal of Accounting*, 11(1), 88–101.
- Keliwon, K., & Aziz, K.A. (2005, January). Web financial reporting in Malaysia. The current stage. *Proceedings of International Conference on E-Commerce 2005*, Kuala Lumpur, 59–65.
- Kelton, A.S., & Yang, Y. (2008). The impact of corporate governance on Internet financial reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 27(1), 62–87.
- Khan, T. (2006). *Financial reporting disclosure on the Internet: An international perspective* (Unpublished doctoral dissertation). Victoria University, Footscray Park, Victoria, Australia.
- Konting, M.M. (2000). *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Koreto, R.J. (1997). When the bottom line is online. *Journal of Accountancy*, 183, 63–65.
- Lodhia, S.K., Allam, A., & Lymer, A. (2004). Corporate reporting on the internet in Australia: An exploratory study. *Australian Accounting Review*, 14(3), 64–71.
- Louwens, T.W., Pasewark, W., & Typo, E. (1996). Silicon valley meets Norwalk. *Journal of Accountancy*, 186, 20–24.
- Lymer, A. (1997). *The use of the Internet in company reporting: A survey and commentary on the use www in corporate reporting in UK*. Paper presented at the British Accounting Association Annual Conference, Birmingham.
- Lymer, A., Debreceeny, R., Gray, G.L., & Rahman, A. (1999). *Business reporting on the Internet*. IASC Research Report.
- Lymer, A., & Tallberg, A. (1997, April). *Corporate reporting and the Internet - A survey and commentary on the use of the www in corporate reporting in the UK and Finland*. Paper presented at the Annual Congress of the European Accounting Congress, Graz, Austria.

- Marston, C. (2003). Financial reporting on the Internet by leading Japanese companies. *Corporate Communication: An International Journal*, 8(1), 23–34.
- Marston, C., & Leow, C.Y. (1998). *Financial reporting on the Internet by leading UK companies*. Paper presented at the 21st Annual Congress of the European Accounting Association, Antwerp, Belgium.
- Marston, C., & Polei, A. (2002). *Corporate reporting on the Internet by German companies*. Paper presented at Sixth Annual Conference on Financial Reporting and Business Communication, Cardiff University, Cardiff, 4–5 July.
- Marston, C., & Polei, A. (2004). Corporate reporting on the Internet by German companies. *International Journal of Accounting Information System*, 5, 285–311.
- McDonald, R., & Lont, D. (2001). Financial reporting on the web – A 2001 review. *Chartered Accountants Journal*, 64–68.
- Mohamad, R., Mohamed, M., & Mohamed, A. (2003). Internet financial reporting (IFR) in Malaysia: A Survey of contents and presentations. Paper presented at *Accounting Seminar 2003*, Putra Palace, Kangar, Perlis, December 8–10, 2003.
- Mohd Isa, R. (2006). Graphical information in corporate annual report: A survey of users and preparers perception. *Journal of Financial Reporting & Accounting*, 4(1), 39–60.
- Nik Salleh, N.M.Z., & Mohamed, A. (2000, November). Web-based financial reporting in Malaysia. Paper presented at *Seminar on Accounting and Information Technology*, Convention Centre, Universiti Utara Malaysia, November 13–14, 2000.
- Oyelere, P., Laswad, F., & Fisher, R. (2003). Determinants of internet financial reporting by New Zealand companies. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 14(1), 26–61.
- Pervan, I. (2006). Voluntary financial reporting on the Internet - Analysis of the practice of stock-market listed Croatian and Slovene joint stock companies. *Financial Theory and Practice*. 30(1), 1–27.
- Petravick, S., & Gillett, J. (1996, July). Financial reporting on the world wide web. *Management Accounting*, 26–29.
- Petravick, S., & Gillett, J. (1998, October). Distributing earnings reports on the Internet. *Management Accounting*, 54–56.
- Pirchegger, B., & Wagenhofer, A. (1999). Financial information on the internet: A survey of the homepages of Austrian companies. *The European Accounting Review*, 8(2), 383–395.
- PricewaterhouseCoopers. (2002). *Market readiness for disclosure-based regulation, highlights from survey on the readiness for the Malaysian*

- market capital participants for DBR*. Kuala Lumpur: Securities Commission.
- Sekaran, U. (2003). *Research methods for business a skill building approach* (4th ed.). USA: John Wiley & Sons.
- Sriram, R.S., & Lakshmana, I. (2006). Corporate web site reports: Some evidence on relevance and usefulness. *Information Resources Management Journal*, 19(3), 1–17.
- Synodinos, N.E. (2003). The “art” of questionnaire construction: Some important considerations for manufacturing studies. *Integrated Manufacturing Studies*, 14(3), 221–237.
- Tan, M., & Teo, T.S.H. (1998). Factor influencing the adoption of the internet. *International Journal of Electronic Commerce*, 2(3), 5–18.
- Trabelsi, S., Labelle, R., & Laurin, C. (2004). CAP forum on E-business: The management of financial disclosure on corporate websites: A conceptual model. *Canada Accounting Perspectives*, 3(2), 235–259.
- Wallace, R.S.O. (1988). Corporate financial reporting in Nigeria. *Accounting and Business Research*, 18(72), 352–362.
- Wallace, R.S., Kamal, N., & Mora, A. (1994). The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firms characteristics in Spain. *Accounting and Business Research*, 25(97), 41–53.
- Wildstrom, S.H. (1997, April 14). Surfing for annual report. *Business Week*, 10.
- Wilmshurst, T.D., & Frost, G.R. (2000). Corporate environmental reporting A test of legitimacy theory. *Accounting, Auditing Accountability Journal*, 13(1) 10–25.
- Xiao, J.Z., Yang, H., & Chow, C.W. (2004). The determinants and characteristics of voluntary Internet-based disclosures by listed Chinese companies. *Journal of Accounting and Public Policy*, 23, 191–225.
- Zarzeski, M.T. (1996). Spontaneous harmonization effects of culture and market forces on accounting disclosure practices. *Accounting Horizons*, 10(1), 18–37.